

Jarloch a tzv. Ansbert

Část Jarlochova vyprávění k r. 1182:

Na počátku léta od vtělení Páně 1182 zemřel olomoucký biskup Dětleb¹ a po něm nastoupil pražský probošt Pelhřim, přijatý jak duchovenstvem, tak zvolený v pražské kapitule na pokyn vévody Fridricha, neboť v tom místě bývají přijímáni všichni biskupové onoho kostela, a to nikoliv volbou duchovenstva, nýbrž ustanovením knížete, tak jak jsme to již často na vlastní oči viděli. V té době zemřel také pražský biskup Voliš, o němž jsme pověděli výše, a po něm nastoupil vyšehradský probošt, bratranec knížete Fridricha, jménem Jindřich, syn Jindřicha, bratra krále Vladislava, který se nedávno vrátil z Paříže, kde se úspěšně stal dobrým klerikem, mladý muž značného nadání, o němž všichni doufali, že skrze něho může být církev této země přivedena v lepší stav. Toho, protože byl podjáhmem, vysvětil pan Vojtěch, salzburský arcibiskup, vlastní bratr knížete Fridricha, o němž obšírněji povíme na svém místě, který sám toužil po jeho povýšení, při svěcení kněžstva v sobotu o středopostí, když se zpívá *Sitientes*,² v pražském chóru na jáhna. Potom na Zelený čtvrtek byla vykonána jeho volba, při níž se podivuhodnou přízní Boží spojilo vjedno vše, co se uznává za potřebné k takové slavnosti, totiž volba duchovenstva, souhlas knížat a všeobecné přání lidu...

...Jindřich se po vysvěcení na pražského biskupa vrátil domů a byl s jásotem celých Čech přivítán v Praze. Když tedy převzal biskupství, nedá se ani vypovědět, jak byl ke všem laskavý a milostivý, neboť nikoho neznevažoval, nikomu nic neubíral, ani nikomu nezáviděl, nýbrž vůbec všem prokazoval, co bylo spravedlivé a čestné...

...obzvláště za dnů knížete Fridricha, kdy byl sužován mnoha protivenstvími, jak na svém místě povíme... Natolik své srdce oddal ochraně chudých, že se kvůli jejich obraně nebál na sebe uvalit nepřátelství velmožů země, odvraceje je od takových opovázlivostí jak mečem duchovním, to jest klatbou, hned mečem hmotným, to jest mocí světskou, kterou někdy jakožto pán a kníže vykonával podle poměrů, podle případu a osoby. Kníže Děpolt, sám bratranec jak biskupa, tak knížete Fridricha, z jehož milosti panoval nad čtvrtinou země, tak povolil otěže svým villikům,³ že jim dovolil, cokoli se jim líbilo, což biskup dlouho nestrpěl a vyhlásil nad územím pod jeho vládou interdikt a donutil ho i s jeho lidem k zadostiučinění.

---

¹ Zemřel již 4. listopadu 1181.

² *Jde o introit soboty po čtvrté neděli postní, tedy třetí neděle před Velikonocemi. Ta a celý následující týden po ní představuje střed postu. V tuto sobotu se také zpívala antifona Sitientes podle Iz 55, 1: Vzhůru! Všichni, kdo žízníte, pojdte k vodám, i ten, kdo peníze nemá.*

³ *Villicus byl správce hospodářského dvorce knížete v jednotlivých hradeckých obvodech, kde také vykonával soudní moc především nad obyvateli těchto dvorců a jejich okolí. Starší český výraz vladař, užívaný pro překlad, je nepřesný, a proto budeme užívat termínu správce nebo počestěného slova villik.*

Podobně se i kníže Fridrich s kněžnou Alžbětou dopouštěli na církvi Boží prostřednictvím svých úředníků věcí podobných, ba ještě horších, kterým chtěl biskup sice odporovat, ale nemohl, proto se odebral k císaři Fridrichovi a žádal o jeho ochranu,⁴ byl od něho sice laskavě přijat, ale jeho případ byl dlouho odkládán, to jest skoro půl roku, totiž až do sněmu, který se měl konat okolo středopostí v Řežně s knížaty celé říše. V tom očekávání a nejistotě se zdržoval na dvoře se sedmdesáti koňmi a císař z útrpnosti nad jeho výdaji nařídil dávat mu k denní spotřebě třicet pět dávek jak pro lidi, tak pro koně, a to tak štědře, že se na tom často podíleli i ostatní, kteří byli přes počet. Císař ho také velmi často pozval na oběd, dal mu světit kaple, ovšem s povolením diecézního biskupa, a ve všem s ním zacházel důstojně. Potom, když už se blížila výše uvedená lhůta, vydal se biskup s císařovými vyslanci do Čech a přibrav s sebou opaty a pražské kanovníky, odebral se na sněm. Proč otálím? Přišel den,⁵ kdy za předsednictví nejjasnějšího císaře Fridricha zahájil biskup spor s knížetem Fridrichem před knížaty celé říše. Obhájcem biskupovým byl markrabě, jménem Dedo,⁶ muž velice výmluvný, který zastupoval biskupa proti knížeti, a když si stěžoval na jeho mnohé křivdy, Fridrich prý prostřednictvím svého zástupce takto odpověděl: „Protože je všem známo,“ pravil, „že pražský biskup je mým kaplanem, tak jako všichni jeho předchůdci byli kaplany mých dědů a otců, rozhodněte, prosím, smí-li podávat žalobu proti svému pánovi a jsem-li já povinen odpovídat se svému kaplanovi.“

Tomuto výroku ihned všichni odporovali a obzvláště arcibiskupové a biskupové prohlašovali, že pražský biskup má být po způsobu německých biskupů zcela osvobozen od poddanství ke knížeti, má být poddán nebo podroben jen samotnému císaři, neboť je knížetem jeho říše, navštěvuje jeho sněmy a dostává od něho žezlo a investituru. Tuto svobodu biskup žádal a dostal na ni závazné ustanovení, to jest královské privilegium potvrzené zlatou bulou, které za dnů onoho biskupa mnoho platilo, potom však nic ze zjevných důvodů, o kterých nyní čteme v knihách zkušenosti, a o nichž je lépe mlčet než neužitečně tlachat. Když se o těchto a podobných věcech takto rozhodlo, byl potom kníže Fridrich usvědčován z křivd, které způsobil církvi, byl přede všemi obviňován a maten, a ode všech usvědčen a popleten slíbil nápravu, a když to odpřísáhl a potvrdil mocnými ručiteli, byl sněm rozpuštěn a oni se usmíření polibkem míru vrátili domů. To se stalo pátého roku jeho vysvěcení a kníže Fridrich žil potom ještě dvě léta, v nichž ani náležitě nesplnil, co slíbil, ani své úředníky nezdržoval od křivd páchaných na církvi Boží. Ostatní věci z řeči o biskupovi, alespoň málo z mnoha, a jak potom přijal knížectví

⁴ Biskup se s císařem sešel 11. listopadu 1187 v Hasslochu u Špýru, ale jeho stížnost zde nebyla vyřešena.

⁵ Sněm byl svolán na středopostí, tedy na 5. března roku 1187 do Řezna.

⁶ Dedo byl lužický markrabě.

s biskupstvím, to všechno je zaznamenáno k poslednímu roku jeho života. Ale toto všechno, co bylo řečeno napřed, bylo nutno uvést na tomto místě.

Jarlochovy přípisky:

I. Jarlochův přípisek na počátku kroniky tzv. Ansberta:

Historie o výpravě císaře Fridricha sepsané jedním rakouským klerikem, který se jí účastnil, jménem Ansbert.

II. k r. 1187:

V roce, kdy se to stalo, to jest od vtělení Páně 1187, přijal jsem já, Jarloch, toto místo do správy a titul opata a v něm až dodnes pracuji v mnoha protivenstvích a skoro bez úspěchů, očekávaje smilování boží.

III. k r. 1187 (srv. Jarlochovo vyprávění k roku 1182):

V postě toho roku byl na řezenském sjezdu před císařem a knížaty celého království osobně pojednáván spor biskupa Jindřicha proti knížeti.

IV. text související s tzv. Ansbertem:

Léta od vtělení Páně 1188, indikce šesté,⁷ v polovině půstu v neděli *Radujte se s Jeruzalémem*, která tehdy připadla na 27. března, se v mohučské metropoli konal sněm Kristův za účasti knížat, jak biskupů, tak vévodů, markrabat, hrabat i nejvybranějších šlechticů a také shromážděných rytířů, kde pán císař, nikoliv bez hojných slz mnohých, přijal znamení Kristova kříže a vyhlásil, že se s odhodlanou myslí chystá na pamětihodnou cestu a postaví se v čelo věrným členům křížáctva jako proslulá hlava a slavný praporečník.

Brzy nato se stejným způsobem a po jeho příkladu označovali znamením svatého kříže také nejjasnější knížata, biskupové, vévodové, markrabata, hrabata a znamenití a silní rytíři a mnozí zbožní kněží, které také následně uvedeme pod jejich vlastními jmény, a spolu s početnými již dříve křížem označenými vytvořili slavné a nepřátelé Krista zastašující vojsko vybraných rytířů, třebaže někteří, které uveřejníme pod jejich jmény, později ucouvli. Po celém Německu tehdy nebyl téměř nikdo považován za člověka statečně odhodlaného, byl-li spatřen bez spásonosného znamení a nebyl-li přidružen ke společenství křížáků Kristových.

O sněmu Kristově konaném v Mohuči léta od vtělení Slova 1188.

Protože biskup Jindřich nemohl na tento sněm přijít, poslal tam Rikolfa ze Strahova, muže učeného, který po návratu věrně vypravoval nejprve biskupovi a potom nám všem vše, co tam viděl a slyšel.

⁷ Indikce je číslo udávající pořadí roku v rámci opakujících se patnáctiletých cyklů, počítaných většinou od r. 3 př. n. l.

V. Ansbertovo vyprávění k r. 1189:

Léta od vtělení Páně 1189, indikce sedmé, v třiatřicátém roce svého císařství a v osmatřicátém roce království⁸ Fridrich, vždy vítězný císař Římanů, když zařídil vše potřebné pro zámořskou výpravu a svěřil záležitosti říše svému synovi Jindřichovi, vznešenému králi Římanů, vytáhl 11. května s vojskem Kristových křížáků z Řezna a na lodi se šťastně přepravil po řece Dunaji až do Vídně, když už dříve poslal většinu vojska pozemní cestou.

Během této plavby vydal spravedlivému ohni osadu, které se říká Mauthausen, ležící na břehu Dunaje, protože obyvatelé toho místa vymáhali od procházejících poutníků, totiž Kristových křížáků, v neslýchané naduté pýše neobvyklé myto.

Vraziv z města Vídně vstoupil s vojskem Páně 25. května do uherské země, která se nazývá Před branami,⁹ a na rovinaté pláni, které se obecně říká Vierfelt, poblíž města Bratislavy rozbili tábor a na čtyři dny se tam usadili, dokud se tam neshromáždilo celé vojsko poutníků.

Mezitím však pan císař nezahálel, nýbrž hned určoval cestu poutníků, hned řešil spory znesvářených, mezi kterými se v jeho přítomnosti rozhodovalo i v soubojích, avšak dříve, než by jeden z nich padl, spor přerušil a zbožnou vlídností a milosrdnou mocí je usmířil.

Následuje typický výčet všech urozených účastníků výpravy.

...Kdo by dokázal po jednom vypočítst hrozivý a spořádaný šik ministeriálů a dalších vybraných rytířů? Tito z knížat křesťanského vojska označených křížem však, ó běda, z různých příčin domácích válek a kvůli lákadlům starodávného nepřítele ucouvli, porušili svůj slib a *nemajíce kořene*¹⁰ sešli z cesty Kristovy v čase pokušení:

Filip, král Francie, Jindřich, král Anglie, hrabě flanderský, Ota, jinak Konrád, kníže český, vévoda z Lovaně, vévoda limburský, biskup špýrský, biskup z Cambrai, hrabě z Loozu, hrabě z Jülichu, hrabě z Lohry, hrabě z Durazu, hrabě z Hochstaden, hrabě z Pfirtu, a proto si jich naši křížáci nejvytrvalejšího ducha a připraveni podstoupit jakákoliv nebezpečí, kteří v dobrém a nejlepším srdci uchovávají slovo boží a nabízejí Pánu vhodný plod obětováním vlastního těla, pramálo cenili.

Toho roku zemřel Fridrich, kníže český, totiž dne 25. března a byl pochován v Praze u sv. Víta, po něm nastoupil Konrád, jinak Ota, o němž jsme hovořili výše, a to z přízně paní Alžběty, která mu Pražský hrad vydala do rukou, přijavši od něho slib na Olomoucko, ale potom, jak dostal, co chtěl, ji oklamal. Tak tedy dosáhl nejprve hradu, poté Čech, jakož i přízně Čechů, odešel do Řezna a z rukou císaře na jeho posledním sjezdu, o němž se výše jednalo, přijal korouhve.

Tento Konrád nebo Ota opustil tuto cestu pro knížectví české nedávno nabyté Kristovu a téhož léta na rozkaz Jindřichův zpustošil a vypálil a zničil téměř celé Srbsko.

⁸ Údaj o císařské vládě Fridricha Barbarossy je chybný, císařem byl totiž 34 let.

⁹ Jde o lokalitu poblíž dnešní Bratislavy.

¹⁰ Srv. Mt 13, 21: Ale nezakořenilo v něm a je nestálý: když přijde tíseň nebo pronásledování pro to slovo, hned odpadá.

VI. vyprávění tzv. Ansberta stále k r. 1189, Fridrich Barbarossa je pořád ve svaté zemi:

V těch dnech přišel z Uher, kam byl poslán ke králi Bélovi, císařský posel, klerik Eberhard, a přinesl listy téhož krále...

Dále ten posel přinesl mnohé a vítané zvěsti z naší země a o knížatech německé říše a o smrti dvou králů, totiž anglického Jindřicha¹¹ a apulského Viléma,¹² a že vznešený král Římanů Jindřich, syn nejjasnějšího císaře Fridricha, neprodleně podřídil svému panství apulské království dědickým právem své manželky královny a že francouzský král Filip a nový král Anglie Richard¹³ a mnohá jiná knížata přijala znamení svatého kříže a hodlají sledovat naši cestu s novou výpravou.

Při té příležitosti vytáhl král Jindřich s vojskem celé říše nejprve do Říma ke korunovaci, pak do Apulie, maje ve svém doprovodu Filipa, kolínského arcibiskupa, a Konráda, knížete

VII. Jarlochův přípisek omylem přiřazený k r. 1190:

A tak 1. března¹⁴ ve čtvrtek před středem postu vytáhl podle dohody a na císařský rozkaz slavný vévoda švábský se svými šiky Švábů a Bavorů z Adrianopole a následujícího dne, totiž 2. března, nastoupilo vytouženou cestu k přechodu moře zbylé vojsko s panem císařem, když předtím u Adrianopole přečkalo čtrnáct týdnů zimního času.

V tom čase a v témž postě zemřel v Římě papež Kliment, po němž nastoupil Celestin, jinak Hyacint, zvolený okolo středopostí, a v sobotu, kdy se zpívá *Sitientes*, vysvěcený na kněze, byl potom v den Velikonoc posvěcen na papeže, a ten hned na druhý den povýšil krále Jindřicha a královnu císařskou hodností za přítomnosti knížat, která jsme jmenovali výše, to jest knížete českého a Filipa, arcibiskupa kolínského.

VIII. O smrti císaře Fridricha Barbarossy:

Vojsko, které šlo napřed, se toho dne, to jest 10. června, utábořilo v pláních Seleukie. Když tedy celé vojsko svatého kříže jak chudí, tak bohatí, nemocní i ti, co se dosud zdáli zdraví, tehdy bez rozdílu strádalo neschůdností cesty a kvůli kamenitým skaliskům, která byla stěží přístupná i kozorohům a ptactvu, a také slunečním žářem a letním parnem, císař, nezastrašen žádným

¹¹ Anglický král Jindřich II. Plantagenet zemřel 6. července 1189.

¹² Vilém II. Sicilský zemřel 18. listopadu 1189.

¹³ Richard I. Lví srdce (1157-1199), třetí syn Jindřicha II. Plantageneta a Eleonory Akvitánské.

¹⁴ K přípisku: Jarloch zde omylem předbíhá, protože zmiňované události patří až do roku 1191. Kliment III. (1187-1191) zemřel 28. března 1191. Celestin III. (1191-1198), vlastním jménem Hyacint Bobo, byl kolem středopostí (tj. v týdnu mezi 24.-30. březnem) zvolen, v sobotu po čtvrté neděli postní, kdy se zpívá *Sitientes*, tedy 30. března, byl vysvěcen na kněze a papežem se stal na Boží hod velikonoční 14. dubna roku 1191.

nebezpečím, chtěje zmírnit nesmírné vedro a vyhnout se špičkám hor, se pokusil přeplavat koryto velmi prudké řeky Salefu.

Ale protože, jak říká moudrý: *nesnaž se přemoci proud řeky*,¹⁵ tento jindy moudrý muž nerozumně přepínal své síly proti toku a proudu řeky, a ačkoliv ho od toho všichni zdržovali, vstoupil do vody a ponořen do víru, přestože mnohokrát vyvázl z ohromných nebezpečí, žalostně zahynul. Přičítali to skrytému Božímu úmyslu, *jemuž se nikdo neodvažuje říci: proč děláš to*,¹⁶ co směřuje ke smrti takového a tak velkého muže. On totiž byl rytíř Kristův v jeho vojsku a chvályhodně si předsevzal získat zpět zemi Páně i jeho kříž, a třebaže byl vzat náhle, věříme, že byl nepochybně spasen. Když mu pak ostatní šlechtici kolem něj, třebaže pozdě, spěchali na pomoc, přece jen ho vytáhli a vynesli na břeh. Jeho smrtí byli všichni zděšeni a zasaženi tak prudkým zármutkem, že jedni, rozpolceni mezi strachem a nadějí, ukončili svůj život s ním, druzí pak, protože byli zoufalí a jakoby se domnívali, že o ně Bůh nemá starost, odřekli se křesťanské víry a zpohaněli s pohany. A tak srdce všech nikoliv bezdůvodně zachvátil pláč a nesmírná bolest nad smrtí takového knížete, že museli právem naříkat s prorokem a říkat: „*Spadla koruna z naší hlavy, běda nám, neboť jsme hřešili, nad tím zemdlelo naše srdce.*“¹⁷

O smrti slavného císaře Fridricha
--

Vévoda švábský, nejvznešenější kníže a nejušlechtilejší dědic otcův, byl pak všemi učiněn také vůdcem vojska Kristova a nadšeně veleben. Ten naložil otcovo tělo a dovezl je s sebou do města Tarsu v Kilíkii, kde s velkou úctou pochoval jeho vnitřnosti. Tam se vojsko Kristovo rozdělilo, jedni zamířili k Tripolisu,¹⁸ který byl v moci křesťanů, druzí postupovali k Antiochii¹⁹ a následovali tak řečeného švábského vévodu. Devatenáctého června přece jen došli k přístavu svatého Symeona. Dvacátého prvního června přišli do Antiochie, kam přišli také vyslanci pana Lva de Montanis vstříc panu císaři. Dosud nic nevěděli o jeho smrti, ale když se o ní dozvěděli, byli rozrušení více než jiní. Tam také s neutišitelným pláčem pochovali ostatky jeho těla, jak se slušelo, do královského hrobu v katedrálním kostele prvního z apoštolů Petra.

¹⁵ *Srv. Sír 4, 26: Neostýchej se vyznat své hříchy a nesnaž se přemoci proud řeky.*

¹⁶ *Srv. 2 S 16, 10: Ale král odvětil: „Co je je vám do mých záležitostí, synové Serújini? On zlořečí, protože mu Hospodin řekl: Zlořeč Davidovi! Kdo se potom smí ptát: Proč to děláš?“*

¹⁷ *Srv. Pl 5, 16-17: Spadla koruna z naší hlavy, běda nám, neboť jsme hřešili. Nad tím zemdlelo naše srdce, nad oním se nám zatmělo v očích.*

¹⁸ *Tripolis je dnešní Tarābulus v severním Libanonu. Na počátku 12. století zde jako důsledek křížáckých výbojů vzniklo křesťanské hrabství tripolské, přičemž od r. 1105 byla tripolská hrabata v lenním vztahu k Jeruzalémskému království. Křesťanský stát zde existoval do r. 1289, kdy byl Tripolis dobyt Turky.*

¹⁹ *Antochie (syrská) je dnešní Antokya v jižním Turecku poblíž syrské hranice, v letech 1098-1268 zde existovalo křesťanské knížectví antiochijské a bylo zde také sídlo antiochijského patriarchy.*

IX. Rok 1190 u tzv. Ansberta (část události se však stala až r. 1191):

Toho roku
vyhořel náš
klášter
v Milevsku.

Léta Páně 1190 Vilém, král Sicílie, který zbožně podporoval všechny poutníky bojující na jeruzalémské výpravě, zemřel bez dědice.²⁰ Proto, neboť tedy chyběl potomek, vznikl v království hluboký spor o následníka, a někteří přijali jakéhosi Tankreda, který pocházel nikoliv z královského rodu, nýbrž z obyčejného pokolení.²¹ Avšak římský kníže Jindřich, jemuž otec, slavný římský císař Fridrich, když se vydal na výpravu do Jeruzaléma, zanechal vládu, a protože předtím pojal za manželku sestru krále Sicílie,²² a měl po právu nastoupit, vyrazil s touto svou manželkou a s říšskými knížaty, která přečkala výpravu Páně, na cestu do Apulie, aby získal království, jež mu po právu náleželo jako věno, a aby vyhnal jeho uchvatitele a zároveň také, aby byl na této cestě povýšen pomazáním a papežským požehnáním do císařského důstojenství. Tehdy také, provázen od svého vstupu do Toskánska šťastným osudem, bez odporu a bez krveprolití přijali on i jeho zmíněná manželka po smrti Klimenta, jemuž se říkalo též Pavel, dříve biskupa z Praeneste,²³ přijali od Celestina, dříve zvaného Hyacint, pomazání a korunní insignie následující den po Velikonocích, což bylo 26. března. Tento pan papež také, dříve jáhen a zvolený nedávno kolem okolo středopostí, byl v sobotu, kdy se odřikává *Sitientes*, vysvěcen na kněze a v den Velikonoc, to jest 25. března, byl posvěcen na papeže. Hned další den výtečně povýšil onoho krále i královnu císařskou důstojností.²⁴

od papeže
Celestina

Vyhledej
výše

V doprovodu svého pána císaře pak byli mezi jinými knížaty Ota zvaný též Konrád, kníže český, a Jindřich, bratr rakouského vévody Leopolda, kteří, ačkoliv přijali poutnické znamení a předsevzali si vojensky sloužit Králi všech králů, přece vytáhli do zbraně se svým pánem, králem Římanů, proti nepřátelům říše, tak ovšem, že nezamýšleli odstoupit od svého předsevzetí. Na té císařově výpravě také byli pan kolínský arcibiskup Filip a syn někdejšího saského vévody Jindřicha, zvaný otcovým jménem,²⁵ který poskytoval své služby v naději na znovuzískání hodnosti svého otce, kterou ztratil kdysi, když císař Fridrich bojoval proti Lombardům a on

²⁰ Vilém II. Sicilský zemřel již 18. ledna 1189, jeho manželství s Johanou, sestrou anglického krále Richarda Lví srdce zůstalo bezdětné.

²¹ Tankred z Lecce, nemanželský syn vévody Rogera Apulského, syna Rogera II., a dcery hraběte Accarda z Lecce. Sicilským králem se stal v r. 1191 a až do své smrti v r. 1194 vzdoroval snahám Jindřicha VI. zmocnit se sicilského trůnu.

²² Konstancie (1154-1198), dcera Rogera II. a sestra Viléma II. Svatba s Jindřichem VI. se konala v r. 1186.

²³ Kliment III. (1187-1191), zemřel 28. března 1191.

²⁴ Uvedená data 25. a 26. března jsou chybná a odpovídají roku 1190. V roce 1191 připadli Velikonoc na 4. dubna; srv. Jarlochových příspěvků vztahující se k této události. Snad právě kvůli mylnému datu Velikonoc připojil Jarloch svůj příspěvek, na který po straně odkazuje, k roku 1190.

²⁵ Jindřich Brunšvický z rodu *Welfů* (kolem 1173-1227), falckrabí rýnský, syn Jindřicha Lva, kterému Barbarossa v r. 1180 odebral saské a bavorské vévodství.

mu přes prosby odepřel pomoc,²⁶ ale nevím, při jaké vhodné příležitosti potají a bez dovolení odešel a vrátil se domů. Císař Jindřich také, když se mu zprvu po korunovačním pomazání dařilo, oblehl konečně Neapol, což jej zaměstnalo na delší dobu, a ztratil mnohé ze svých knížat, totiž kolínského arcibiskupa a českého knížete Konráda Otu²⁷ a mnohé jiné. S ostatními pak, kteří po tomto umírání zůstali na živu, byl jakožto slabý se slabými donucen odtáhnout.

Léta od vtělení Páně 1191, 9. září, zemřel zmíněný český kníže Konrád v Apulii u Neapole, jeho tělo bylo pochováno v Monte Cassinu, ale kosti byly dopraveny do Prahy. Po něm nastoupil, třebaže na krátký čas, Václav, syn starého a bratr nového Soběslava, na dobu tří nebo čtyř měsíců.

X. Jarloch přípisek k r. 1192:

Stalo se to léta od vtělení Slova 1192. Na jeho počátku přišel Jindřich, pražský biskup, k císaři Jindřichovi proti Václavovi a svým příbuzným Přemyslovi a Vladislavovi zjednal jednomu knížectví české, druhému Moravu, přičemž slíbil a zavázal se za ně šesti tisíci hřivnami.

XI. Jarlochova vsuvka na volné místo v tzv. Ansbertovi:

Léta od vtělení Páně 1193 pražský biskup Jindřich, který předcházejícího roku, jak bylo řečeno, opatřil svým příbuzným Přemyslovi a Vladislavovi, onomu Čechy a tomu Moravu, a zavázal se za ně takovým slibem, že jestliže nezaplatí peníze ve stanovené době, sám se vydá do císařova zajetí a bude plnit císařovy rozkazy až do zaplacení dluhu. Tím závazkem byl donucen strávit polovinu minulého roku a skoro polovinu tohoto roku, to jest skoro celý rok, buď v Chebu, nebo na císařském dvoře,²⁸ protože ho císař toho ručení nezprostil a oni nezaplatili. Zatímco tam pobýval, doma na něho domácí psi štěkali a rozněcovali v knížeti Přemyslovi proti němu zášť, takže pro něho nebylo bezpečné vkročit do Čech, doma ho čekal jen strach z boje, venku starosti.

Stalo se v té době, že se některá knížata saská postavila proti císaři, a protože, jak se říká: *nikdo v právu, nýbrž každý v omylu si hledá společníka*, řídili se tím i oni a poslali ke knížeti Přemyslovi s prosbou, aby s nimi okusil to samé, což on hned slíbil učinit.

Co následuje, otoč dvě stránky a nalezněš to. ||

²⁶ Na schůzce v Chiavenně r. 1176 Jindřich Lev odmítl Barbarossovi pomoci při jeho bojích v Itálii. Odmítnutí, po němž následovala Barbarossova prohraná bitva u Legnana a mír s papežem Alexandrem pak bylo záminkou k procesu s Jindřichem Lvem, v němž byl v r. 1180 zbaven svých lén a vypovězen ze země.

²⁷ Konrád II. Ota (1189-1191) podlehl 9. září 1191 epidemii, která vypukla během obléhání Neapole. Zeměpisný údaj umísťující Neapol do Apulie v Jarlochově přípisu je chybný, neboť Neapol leží v Kampánii.

²⁸ Jindřich Břetislav se na podzim r. 1192 vydal na pouť do Compostelly. Jindřich VI. ho zadržel, když biskup po cestě navštívil jeho dvůr, a donutil ho až do začátku roku 1193 pobývat na různých místech v říši.

XII. přípisek k r. 1194:

To se stalo léta od vtělení Páně 1194. Na té výpravě byl mezi jinými knížaty syn vévody Leopolda, zvaný jménem svého otce, který, ačkoli dosud nepřijal rytířskou hodnost, přece nevykonával rytířskou službu o nic hůře. Jeho otec vévoda, slavný kníže, a jeho bratr Fridrich však zůstali doma.

Toho roku získal kníže a biskup Jindřich Moravu a na rozkaz císaře zpusťošil Srbsko.

XIII. Ansbertovo vyprávění o vyhlášení nové křížové výpravy a Jarlochův přípisek k r. 1195:

Léta Páně 1195, když se všechna knížata, znavena útrapami a vyčerpána výdaji, vrátila domů, odešli také všichni bojovníci pro jméno Kristovo jak chudí, tak bohatí, a když země Páně poté, co tam zůstal jen hrabě Jindřich ze Champagne, postrádala zastánce a obránce natolik, že i on sám pochyboval, zda ji udrží, a přemýšlel, že odejde, *povzbudil Hospodin opět*

Toho roku a při té příležitosti přijal Jindřich, kníže a biskup český, kříž na sněmu císařově na svátek svatého Mikuláše.

*jeho ducha*²⁹ a posílil srdce svých věrných Němců skrze ctihodného mohučského arcibiskupa Konráda, který je bez přestání povzbuzoval kázáním, aby pomohli zemi Páně. K pomoci často řečené zemi nabádal též samotného římského císaře a všechna knížata, jak biskupy, tak vévody, a taktéž markrabata, šlechtice, barony a lidi všech stavů a všeho postavení, a neustále je pobízel, aby přijali znamení umučení Páně. Tuto výzvu všeobecně přijali všichni tak dychtivě a tak zbožně, že se nikdo nedal odradit náklonností ke svým drahým nebo ke svému majetku, ani otec ohledem na syna či manželku, ani vévoda nebo markrabí nebo hrabě na slávu své země, ani arcibiskup, ani biskup, ani opat, ani převor a konečně ani klerik nebo rozmařilý laik nemohl být ohledem *na své rozkoše*³⁰ odvrácen od této poutnické cesty, ba dokonce, ačkoliv mohli Bohu prokazovat patřičnou úctu doma v postech, vigiliích, modlitbách, v domácích starostech, v přijímání chudáků, přece se domnívali, že domácí utrpení se nevyrovná utrpením způsobeným svatou cestou, ale že je třeba dát přednost všem útrapám křesťanského zápasu, a všechno bez váhání opustili. Myslím totiž, že nic nelze srovnat s tím okamžikem křesťanského konání, když je víra napadena ať modlářem nebo kacířem či falešným křesťanem, a když pravý křesťan prokáže úctu křesťanství a učiní vyznání pravé víry skutkem i řečí. Vždyť také opustili sebe a své věci a přihlásili se ke křesťanskému jménu, jakmile křesťan nesměl zahálet, a pravili s prorokem: *uvěřil jsem, a proto mluvím*.³¹

²⁹ *Srv. 2 Pa 36, 22: Hospodin vzbudil ducha perského krále Kýra, že dal po celém svém království rozhlásit a také zapsat; Ag 1, 14: A Hospodin probudil ducha judského místopředsedy Zerubábel, syna Šealtielova, a ducha velekněze Jóšuy, syna Jósadakova, i ducha celého pozůstatku lidu.*

³⁰ *Srv. Mi 2, 9: Ženy mého lidu zapuzujete z jejich rozkošného domova, jejich děti chcete navěky připravit o důstojnost, kterou jsme jim dal.*

³¹ *Srv. Ž 116, 10: Uvěřil jsem, proto mluvím; byl jsem velmi pokořený.*

Na to volání se bez váhání přidali předně sám císař římský Jindřich, který, ačkoliv promeškal cestu kvůli rebelům, kteří dosud zbývali v nově získaných a pokořených zemích, přece v nitru nehořel o nic menší touhou jít na pomoc Kristovu vojsku.

S ním se přidali arcibiskup mohučský, brémský, biskup hildesheimský, který byl tehdy kancléřem císařského dvora a který též moudře spravoval záležitosti říše v celé Apulii, Sicílii a Kalábrii. Také biskup halberstadtský, verdenský, zeitzský, řezenský a pasovský s nekonečným doprovodem. Také vévodové a markrabata a hrabata s celým vojskem šlechticů a ministeriálů a soukromých rytířů, které mohli odvést, vedeni duchem Božím přišli na toto volání. Dále vévoda brabantský, saský vévoda Jindřich, zvaný mnohem spíše falckrabím rýnským, rakouský vévoda Fridrich, vévoda meránský, vévoda korutanský a lantkrabě, markrabata a hrabata, které je zdlouhavé vypočítávat, spěchali vydat se na tu cestu. Také český kníže Jindřich, který byl rovněž biskupem té země, ozdoben s mnoha svými muži znamením kříže, připravoval se na tutéž cestu a přál si vyrazit, kdyby pan císař římský nebyl zadržen nějakými záležitostmi stran Saska, které ho zaskočily a vyrušily. I když tedy od svého úmyslu nikterak neustoupil, ačkoliv jej odkládal, během těchto průtahů zemřel, a tak byla přerušena cesta těch, které určil, aby šli s ním.

XIV. Jarlochovo samostatné vyprávění za kronikou tzv. Ansberta k r. 1194 a 1195:

Léta od vtělení Páně 1194. Jak jsme podotkli výše, kníže a biskup Jindřich odešel s vojskem na Moravu a podrobil onu zemi čili hrady zemské svému panství. Potom téhož roku vytáhl s vojsky obou zemí do Srbska, a to na rozkaz císaře Jindřicha, který byl rozhořčen na markraběte oné země Albrechta,³² a lze jen obtížně vypovědět, jaké zločiny nebo kolik jich na té výpravě bylo napácháno, předně na křesťanském lidu, potom na kostelech Kristových a konečně na kláštorech. Pro toto provinění jsme potom viděli, jak usvědčený biskup plakal na synodě a dovolával se přímluv všech přisedících. Ostatní události tohoto roku hledej výše.

Léta od vtělení Páně 1195. Kníže a biskup Jindřich přijal kříž a ostatní události tohoto roku hledej výše.³³

Zde zemřel předák Vítek
----

³² Jedná se o tažení do Mišně, kde markrabě Albrecht Mišeňský († 1195) neustále bojoval se svým bratrem Dětrichem. Zde také zřejmě našel své první útočiště (do smrti Albrechta) jejich švagr Přemysl.

³³ Odkaz na sněm ve Wormsu z prosince roku 1195.